

Tiltaksstrategi for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) 2021- 2024

BARDU KOMMUNE

Dette er en tiltaksstrategi for spesielle miljøtiltak i jordbruket i Bardu kommune vedtatt i Bardu Formannskap den 24.3.2021 i sak 6/2021.

Strategien gjelder for midler knyttet til:

- Forskrift for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.

Innhold

Bakgrunn	3
1 Retningslinjer for 2021-2024	4
2 Hovedutfordringer i landbruket	5
2.1 Kulturlandskapstiltak og kulturminner	5
2.2 Forurensningstiltak	5
2.3 Planleggings- og tilretteleggingstiltak / Friluftsliv	5
3 Strategier	6
4 Vilkår	6
5 Virkeområde	6
6 Aktuelle tiltak	7
6.1 Kulturlandskapstiltak	7
6.1.1 Ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark	7
6.1.2 Kulturminner og kulturmiljøer	7
6.1.3 Friluftsliv og tilgjengelighet	7
6.2 Forurensningstiltak	7
6.2.1 Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg, kumdammer, gjenåpning av bekkelukkinger med mer	7
6.2.2 Erosjonssikring av elve- og bekkekanter, flomdempende tiltak med mer	8
6.2.3 Fangdammer og andre økologiske rensertiltak	8
6.2.4 Miljøplantinger	8
6.2.5 Omlegging fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer	8
6.2.6 Engangstiltak som reduserer utslipp av klimagasser og andre forurensninger til luft	8
6.2.7 Tilskudd til etablering av permanent dekke over eksisterende gjødselkum	8
6.3 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt	8
7 Tilskudd	8
8 Søknad, dokumentasjon, frister og utbetaling	9

Bakgrunn

Formålet med Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) er å ivareta natur- og kulturminnene i kulturlandskapet og å redusere forurensingen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift, jfr. [Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket](#), § 1

Ordningen skal gi en målrettet innsats med utgangspunkt i lokale behov, utfordringer og målsettinger. Kommunen skal lage retningslinjer der de beskriver miljøutfordringer og prioriterer tiltak i sin kommune.

Landbruksdirektoratet tildeler årlig SMIL- ramme i tildelingsbrev til Statsforvalter. Midlene skal forvaltes i tråd med forskrift og føringer gitt i [Nasjonalt miljøprogram 2019-2022 for jordbruket](#).

De regionale føringene for bruk av SMIL-midlene i Troms og Finnmark framkommer av Regionalt miljøprogram (RMP) for perioden 2019-2022. Statsforvalter fordeler midlene som reguleres av SMIL-forskriften videre til kommunene. Kommunen har en viktig rolle i miljøarbeidet innenfor jordbruket, og SMIL blir gitt som engangstilskudd til investeringer og vedlikehold.

Formålet er å ivareta natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensning fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Ordningen skal gi en målrettet innsats med utgangspunkt i lokale behov, utfordringer og målsettinger.

Kommunen skal lage lokale retningslinjer/tiltaksstrategier for SMIL (heretter kalt lokale retningslinjer) der miljøutfordringer beskrives og miljøtiltak prioriteres. Kommunens retningslinjer for SMIL vil være et grunnlag for Statsforvalterens fordeling av midler til kommunene.

Det er kommunen som prioriterer søknadene og innvilger tilskudd ut fra de prioriterte beskrevet i tiltaksstrategien innenfor rammene som fremgår av forskriften.

Bardu kommune har hatt tiltaksstrategi for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) siden 2005. Tiltaksstrategiene har hatt en varighet på 4 år.

Før ny strategi nå skal vedtas har den vært på høring for innspill fra faglige og politiske parti i kommunen.

Fra kommuneplanens samfunnsdel:

MÅL: Bardu kommune skal fremme jord- og skogbruk som ei sterk næring og en viktig del av kommunens identitet.

Kommunen skal bidra til at landbruket skal være aktivt og bidra til langsiktig og bærekraftig bruk og drift av arealressursene og kulturlandskapet, samt bidra til å opprettholde de livskraftige bygdene

En av strategiene er for «Kulturlandskap – trekke inn landskap og miljø som er spesielt for Bardu og vurdere behov for skjøtsel eller andre tiltak i en tiltaksplan.»

Utfordringer for landbruket og kulturlandskapet

- Utnytte lokale ressurser i kommunen, og slik gi landbruket sterkere og flere bein å stå på.
- Øke forståelsen og kunnskapen om landbruket i lokalsamfunnet generelt.
- Skape dialog mellom marked og forbruker.
- Skape stolthet ved å være utøver innefor landbruket.
- Beholde og videreutvikle levende bygder med gode og moderne levekår.
- Færre brukere gjør at oppgavene for å vedlikeholde og åpne kulturlandskapet blir større på de som er igjen.

Mål for kulturlandskapet i Bardu er derfor:

Kulturlandskapet, både inn- og utmark og bygninger, er en ressurs og en merkevare for Bardu kommune. Kulturlandskapet er også viktig i forhold til det biologiske mangfoldet, reiselivet, og ikke minst som en trivselsfaktor for allmennheten. På grunn av endringer i arealbruk, bruksstruktur og driftsmåter er det ei økende gjengroing av dette landskapet. Kommunen ønsker ikke denne gjengroinga og det må bli en økt bevisstgjøring omkring kulturlandskapets betydning for Bardu ved å:

- *Holde kulturlandskapet åpent.*
- *Ta vare på kulturminner.*
- *Sikre at viktige områder for friluftsliv fortsatt skal være tilgjengelige (legge til rette for flerbruk av kulturlandskapet).*
- *Bevare viktige områder for biologisk mangfold*

SMIL- midlene skal bidra til å stimulere til enda større innsats, både for kulturlandskapet og for å opprettholde den gode miljøprofilen landbruket har i kommunen.

1 Retningslinjer for 2021-2024

Generelle prioriteringer for SMIL tilskudd:

1. Prosjekt med størst næringspotensial og som ivaretar miljøet prioriteres høyest.
2. SMIL - søknader som i ettertid kan gi RMP- tilskudd (regionalt miljøprogram) til årlig drift/skjøtsel prioriteres.
3. Søknadsfrist 1. mars. Søknaden sendes inn elektronisk via Altinn.

Det er ønskelig med en rullering av hvilke tiltak som har hovedprioritet når ny tiltaksplan skal fastsettes. Bardu kommune har vedtatt følgende prioriteringer for kommende periode.

Tematiske prioriterte tiltak i jordbruket i perioden 2021-2024

1. Søknader om tilskudd til kulturlandskapstiltak, tiltak som ivaretar gammel kulturmark og bidra til bygdenære kulturbeiter.
2. Søknader om tilskudd til forurensningstiltak, særskilte bygningsmessige miljøtiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg.
3. Søknader om tilskudd til plan- og tilretteleggingsprosjekt.
4. Søknader om tilskudd til tiltak som ivaretar kulturminner og kulturmiljøer.
5. For andre jordbrukstiltak som forskriften åpner for legges det spesielt vekt på de kommunale retningslinjene.

Vurderingskriterier

Tilskuddssatsene vurderes ut fra miljøeffekt og områdetets kulturlandskapsverdier.

Etter søknadsfristen vil alle søknadene bli vurdert opp mot gjeldende regelverk og prioriteringer i tiltaksstrategien. Søknader som mottas etter søknadsfristen vil bli behandlet fortløpende dersom det er midler tilgjengelig.

2 Hovedutfordringer i landbruket

2.1 Kulturlandskapstiltak og kulturminner

Kulturlandskapstiltak har alltid vært prioritert høyt i Bardu.

Og spesielt har det vært viktig å ta vare på gamle og verneverdige bygninger. Det blir en tendens som følge av den økte bevisstgjøringa omkring kulturlandskapet at de andre temaene også vil bli viktigere å prioritere.

Landbruket har ei lang historie i Bardu kommune. Antallet aktive landbruksforetak er redusert, færre brukere gjør at oppgavene for å vedlikeholde og åpne kulturlandskapet blir større på de som er igjen. Det synes som viktigere å ta vare på gammel kulturmark, noe som er et ledd i RMP med at det nå kan gis tilskudd til beite i bygdenært kulturlandskap. Det er viktig at det gjennom de spesielle tilskuddsordningene legges til rette for det ved at disse ryddes og at gamle gjerder vedlikeholdes og gjerder som ikke brukes fjernes fra kulturmarken.

Det er ønsket at gjengrodde stier og bu - drivveier ryddes. Det er viktig å ivareta gamle ferdselsveier. For at stiene skal brukes må det merkes.

Gjennom RMP kan det gis tilskudd til vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet.

I forbindelse med stier og de gamle drivvegene er det og blitt retta fokus mot setertuftene og de setrene som enda står i dag. Og det er meget positivt at disse kan bli tatt hånd om og rydda, eventuelt satt i bedre stand.

Søknader om tilskudd til vedlikehold, istandsetting og skjøtsel av samiske kulturminner og restaurering av verneverdige samiske bygninger skal sendes til Sametinget for uttalelse.

2.2 Forurensingstiltak

Generelt er ikke forurensning et problem i Bardu landbruket. Miljøprofilen skal imidlertid holdes høy. Husdyrgjødsel er en ressurs som må tas godt vare på, det er viktig med bevisstgjøring av aktiv bruk av gjødsleplan. Spredetidspunktet er av stor betydning for risiko for avrenning til nærliggende vannforekomster og for utnyttelse av næringsstoffer til plantevekst.

Det kan bli aktuelt med bygningsmessige miljøtiltak, først og fremst for å hindre punktutslipp. Dette vil prioriteres foran andre forurensingstiltak.

Innen miljøplantinger er det flere tiltak bl.a. leplanteprosjekt.

2.3 Planleggings- og tilretteleggingstiltak / Friluftsliv

Det er viktig at de tiltak gjøres i kulturlandskapet blir kjent og kan bidra til å øke forståelsen av viktigheten av at vi har aktivt landbruk i Bardu. Mange forsvarsfamilier og andre som bo i sentrum er ikke like lokalkjent som grunneierne og etterspør enkle og gode turmuligheter.

Det å legge til rette for flerbruk av kulturlandskapet gir mulighet for økt verdiskapning i landbruket. Landbrukets beste støttespillere er folk som bruker og setter pris på kulturlandskapet, og som ser verdien av den innsatsen jordbruket gjør for å holde det i hevd. Det er også et nasjonalt mål at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet

Prosjekt for å legge til rette for økt bruk av utmarka med alle kulturminner og miljø er viktig.

Andre tiltak

Dokumentasjon av historisk materiale innenfor byggeteknikk og liknende er et viktig arbeid bør sikres.

3 Strategier

Målene skal først og fremst nås gjennom forvaltning av aktuelle lover og forskrifter. Miljøtilskudd i landbruket er et lite, men viktig bidrag for å nå målene. I det følgende beskrives strategier for bruken av disse midlene.

- Avdeling landbruk i Bardu kommune er saksbehandler i saker som gjelder SMIL- søknader etter gjeldene forskrift og de vedtatte strategier, og vedtaksmyndighet for utbetaling av tilskudd er delegert.
- Avdeling landbruk skal bistå til å gjøre de ulike tilskuddsmidlene bedre kjent for eiere av landbrukseiendommer og som oppfyller vilkårene i produksjonstilskudds-forskriften §§ 2 og 4 gjennom informasjon på Bardu kommunes hjemmeside, <http://www.bardu.kommune.no>
- Bardu kommune skal gjennom Statsforvalternes miljøprogram for jordbruket sørge for at ordningen blir brukt til det beste for kulturlandskapet jordbruksbygdene i Bardu representerer.

4 Vilkår

Hvem kan søke SMIL-tilskudd?

Tilskudd kan innvilges foretak som oppfyller vilkårene i [forskrift 19. desember 2014 nr. 1817](#) om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4. Det må foreligge tillatelse fra landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjekt eller tiltak som nevnt i denne forskriftens § 4 og § 5. Tilskudd kan også innvilges eier av landbrukseiendom dersom det foregår en produksjon på landbrukseiendommen som oppfylle vilkårene for tilskudd etter [forskrift 19. desember 2014 nr. 1817](#) om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Det kan ikke innvilges tilskudd til prosjekt eller tiltak på landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med.

Søker må oppfylle vilkår i [forskrift 1. juli 1999 nr. 791](#) om gjødslingsplanlegging. Det skal føres journal over plantevernmidler som brukes, med opplysninger om navn på plantevernmiddelet, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Søker må videre ha kart over jordbruksarealene foretaket til enhver tid disponerer, samt andre arealer som foretaket disponerer eller som er av betydning for eller som er påvirket av jordbruksdriften. Kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, arealer med risiko for tap av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.

Dersom arealene er leid bort må søker likevel kunne dokumentere at vilkårene i første og tredje ledd er oppfylt.

Det kan settes vilkår for innvilgning av tilskudd til det enkelte prosjekt og tiltak. Frist for gjennomføring av prosjekt etter § 4 og tiltak etter § 5 er 3 år fra hvert tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

5 Virkeområde

Forskriften gjelder for prosjekter/tiltak på landbrukseiendommer jf. jordlovens § 12, samt i områder vernet etter lov 19. juni 2009 nr 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og lov 9. juni 1978 nr 50 om kulturminner.

6 Aktuelle tiltak

6.1 Kulturlandskapstiltak

Det kan gis tilskudd til kulturlandskapstiltak som gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting ivaretar natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap.

6.1.1 Ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark

Det kan gis tilskudd til tiltak som ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark.

Biologisk mangfold er mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengende mellom disse komponentene.

Tiltakene skal fremme biologisk mangfold gjennom å ivareta planter og dyr i kulturlandskapet og kulturbetinget plante – og dyreliv på gammel kulturmark. Tiltakene skal bidra til å bevare livskraftige bestander og opprettholde leveområder og spredningsveier for planter og dyr i eller i tilknytning til kulturlandskapet. Videre skal tiltakene ivareta gammel kulturmark og fremme ivaretakelsen av det biologiske mangfoldet og landskapsbilde knyttet til den gamle kulturmarka. Eksempler er rydding/istandsetting av gamle beiter som er ute av bruk, i standsetting av beite i bygdenært kulturlandskap, restaurering av gamle slåtteenger, stell av åkerholmer og kantsoner m.m.

6.1.2 Kulturminner og kulturmiljøer

Det kan gis tilskudd til kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer. Det gis ikke tilskudd til freda bygninger. Ved innvilgelse av tilskudd legges det vekt på at tiltaket skal være godt synlig og/eller tilgjengelig for allmennheten. Eksempler på kulturminner er alle slags verneverdige bygninger på gårdstun og i inn og utmark, fra våningshus og driftsbygninger til naust, ulike sjåer, sommerfjøs m.m. Ny bruk av ledige landbruksbygg til utvendig restaurering og istandsetting. Gravhauger, rydningsrøyser, steingjerder, gamle ferdselsveier m.m.

Alle tiltak som gjelder kulturminner og kulturmiljøer bør gjennomføres etter prinsipper som kulturminneforvaltningen legger til grunn. Dette er bl.a.:

- Bevare mest mulig av kulturminnets opprinnelige elementer eller kulturmiljøets egenart og helhet
- Foreta så få forandringer som mulig, reparasjon fremfor hel utskifting
- Bruke tradisjonelle, stedeegne materialer, håndverksteknikker og farger

6.1.3 Friluftsliv og tilgjengelighet

Det kan gis tilskudd til tiltak som tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne. Tilskuddet kan gis for å bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet. Aktuelle tiltak kan være knyttet til etablering, utbedring, rydding og vedlikehold av stier og turveier i jordbruksområder og sikre tilgjengelighet til kulturminner og kulturmiljøer for allmennheten. Andre aktuelle tiltak er merking av ferdselsårer og utarbeidelse av enkel informasjon.

6.2 Forurensningstiltak

Det kan gis tilskudd til gjennomføringa tiltak som bidrar til å redusere forurensning, eller risiko for forurensning, fra jordbruket. Dette kan omfatte tiltak som reduserer erosjon og tap av jord, næringsstoffer og plantevernmidler.

6.2.1 Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg, kumdammer, gjenåpning av bekkelukkinger med mer

Hensikten med slike tiltak er å redusere risikoen for erosjon og avrenning av næringsstoffer. Behov for utbedring av hydrotekniske anlegg kan skyldes både skade på anlegget og underdimensjonering på grunn av for eksempel klimaendringer.

Åpning av bekkelukkinger vil føre til større selvrensende effekt i vannet og kan også ha betydning for pollinerende insekter, biologisk mangfold, landskapshensyn og lignende

6.2.2 Erosjonssikring av elve- og bekkekanter, flomdempende tiltak med mer

Erosjonssikring av elve- og bekkekanter kan for eksempel omfatte steinsetting av utsatte partier. Flomdempende tiltak er tiltak som forsinker avrenning og som ved kraftig nedbør kan redusere flomtopper og erosjon. Egnede tiltak kan være fordrøyningsdammer og kvistdammer.

6.2.3 Fangdammer og andre økologiske rensetiltak

Fangdammer og andre økologiske rensetiltak skal redusere negative miljøvirkninger av erosjon og avrenning av næringsstoffer og plantevernmiddelester ved hjelp av naturens selvrensingsevne. Aktuelle tiltak er etablering av fangdammer, våtmarksområder, renseparker og vegetasjonssoner for rensing og beskyttelse. For fangdammer kan også tømning av fangdammen prioriteres for tilskudd.

6.2.4 Miljøplantinger

Det kan gis tilskudd til klimaplanting/leplanting, det vil si etablering av varig vegetasjon som le for å beskytte jordbruksområder og for å bedre klimaet for planter og husdyr. Det er også aktuelt med tilplanting av kantvegetasjon, busker og trær, langs bekker og elver bl.a. for å stabilisere kanter og lignende.

6.2.5 Omlegging fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer

Det kan gis engangstilskudd til tiltak forbundet med omlegging til planteproduksjon som gir bedre beskyttelse mot erosjon. Omleggingen bør ha et varig perspektiv. De mest aktuelle tiltakene er tilrettelegging for beiting av husdyr og husdyrproduksjon, og det kan gis støtte til omleggingskostnader.

6.2.6 Engangstiltak som reduserer utslipp av klimagasser og andre forurensninger til luft

Det kan gis engangstilskudd til tiltak som vil redusere direkte utslipp av klimagasser og andre luftforurensninger fra jordbruket. Det vil ikke gis tilskudd til innkjøp av maskinelt utstyr og annet løst teknisk utstyr.

6.2.7 Tilskudd til etablering av permanent dekke over eksisterende gjødselkum

Det kan gis engangstilskudd til etablering av dekke over eksisterende gjødselkum. Etablering av dekke demper utslipp til luft, særlig av ammoniakk. Når ammoniakk avsettes i jord eller vann, vil mikrobielle, anaerobe prosesser kunne danne drivhusgassen lystgass. Dekke over gjødselkum er på den måten et tiltak både for å bedre lokal luftkvalitet og for å redusere direkte og indirekte utslipp av drivhusgasser. Mange typer dekke kan også utvide lagerkapasiteten gjennom å lede nedbør vekk fra lageret. Det er et krav for å gi tilskudd at det nyttes en løsning av varig karakter tilpasset den aktuelle kummen.

6.3 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt

For å få til en mer helhetlig og samordnet innsats og for å bidra til prosesser som sikrer bredest mulig involvering og forankring i miljøarbeidet, kan det gis tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

Formålet med slike prosjekter er å legge forholdene til rette for større helhetlige prosjekter over større områder for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend.

7 Tilskudd

Til alle tiltak kan det gis engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag i henhold til gjeldende forskrifter og rundskriv.

For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold og planleggings- og tilretteleggingsprosjekt, kan det gis tilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag. Det er likevel ønskelig at det også for slike

prosjekter er medvirkning fra andre kilder, for eksempel i form av egeninnsats eller delfinansiering fra andre interessenter eller samarbeidsparter.

Kommunen står ifølge Landbruksdirektoratet og forskriften for SMIL-midler fritt til å sette lavere tilskuddsprosent for de ulike tiltakene. Det er fra kommunens side ønskelig å holde tilskuddssatsen inntil 70 %, men det må vurderes i hver enkelt sak. Grunnlaget for tilskudd er kostnadsoverslaget for det planlagte tiltaket. Til bygninger kan det gis tilskudd til utvendig renovering (tak, kledning, vindu, svillstokker og lignende). I tilskudds-grunnlaget kan tas med alle kostnader med gjennomføring av tiltaket, dvs. materialkostnader, arbeidskostnader og kostnader med utarbeiding av nødvendige planer. Det skal normalt ikke gis tilskudd til maskiner eller annet løst teknisk utstyr.

For enkelte tiltak kan det være aktuelt å yte tilskudd for å sikre årlig skjøtsel. Eksempler på dette er skjøtsel for å ivareta biologisk mangfold, spesielt verdifulle og verneverdige kulturlandskap, eller skjøtsel for å sikre god etablering av nye plantinger av tre og busker (miljøplantinger). Tilskudd til slike årlige tiltak må gis som et engangstilsagn og utbetales årlig etter hvert som arbeidet gjennomføres. Det kan ikke gis tilsagn om tilskudd til årlige skjøtselstiltak ut over en periode på inntil tre år. Dersom skjøtselen skal videreføres utover de tre årene, må det søkes for en ny periode.

8 Søknad, dokumentasjon, frister og utbetaling

Etter søknadsfristen vil alle søknadene bli vurdert opp mot gjeldende regelverk og prioriteringene i tiltaksstrategien. Søknader som mottas etter søknadsfristen vil bli behandlet fortløpende dersom det er midler tilgjengelig.

Søker skal vedlegge en plan der miljøtiltaket beskrives og kartfestes, og der det redegjøres for målene med tiltaket/prosjektet.

Søknaden skal som et minimum inneholde:

- Beskrivelse av tiltaket med forventede resultater:
  - Hva som skal gjøres
  - Beskrivelse av området og tilstanden til arealet/bygningen el.
  - Hvor tiltaket skal gjennomføres må merkes av på kart som vedlegges søknaden
  - Beskriv omfang av og formål med tiltaket
  - Hvordan tiltaket skal gjennomføres (arbeidsmetoder, materialer etc.)
  - Hvem som skal utføre tiltaket
  - Begrunnelse for hvordan dette miljøtiltaket vil fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og/eller redusere forurensningen.
- Fremdriftsplan som beskriver oppstart og når tiltaket skal avsluttes
- Kostnadsoverslag
- Finansieringsplan, som omfatter opplysninger om hvordan tiltaket skal finansieres, og om det er søkt eller mottatt andre midler til samme tiltak.

Søker må kunne dokumentere at det foreligger gjødslingsplan og plantevernjournal. Det er ønskelig at dette vedlegges søknaden.

Dersom søker ikke er eier av landbrukseiendommen, skal det foreligge skriftlig samtykke fra landbrukseiendommens eier om at tiltaket kan gjennomføres. Dersom søknaden gjelder fellestiltak, skal en deltaker stå som ansvarlig søker og sende inn søknaden på vegne av alle deltakerne, basert på skriftlig fullmakt. Ved eget arbeid blir det stilt krav om at det føres timeliste over manuelt arbeid og arbeid med maskiner. Timelistene vedlegges sluttrapporten.

Søknaden skal være godkjent av kommunen før tiltaket påbegynnes. Av hensyn til planlegging og prioritering for bruk av midlene, gis det normalt ikke tilskudd til prosjekt/tiltak som allerede er påbegynt eller utført.

Frister og utbetaling

Frist for gjennomføring av tiltaket er 3 år fra tilskuddet ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist. Fristen kan etter søknad forlenges med inntil 2 år, slik at maksimal arbeidsfrist blir 5 år fra datoen tilskuddet ble innvilget.

Når tiltaket er utført, sendes det inn en sluttrapport med anmodning om utbetaling av tilskuddsbeløpet. Sluttrapporten må inneholde en beskrivelse av tiltaket og hvordan det er gjennomført. Det må også vedlegges et regnskap med kvitteringer for utgifter, og opplysninger om eventuell medfinansiering fra andre kilder. Det skal føres timelister for eget arbeid. Det er også ønskelig at det vedlegges bilder som viser arbeid underveis samt sluttresultatet.

Deler av tilskuddet kan utbetales som forskudd, men minst 25 % av tilskuddet skal holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent av kommunen. I de fleste tilfeller ønsker kommunen å befare tiltaket før sluttutbetaling foretas.